

No hi ha projecte cultural si no tenim alguna cosa més que gasetillers

Criticar sense llegir

HÈCTOR BOFILL

De la cadena d'insults i d'invectives que jo i els anomenats *imparables* hem suportat durant tot aquest any –i no hi ha setmana que no ens caigui una garrotada– el que més em sorprèn és que tota la bava rabiosa que ens dediquen se centri sempre en l'ordre personal i pràcticament ningú no gosi baixar a l'arena del debat estètic, és a dir, que, al capdavant, parlin de literatura. Això comença a semblar-me que té una raó molt senzilla, i és que els nostres adversaris es dediquen a practicar aquest estès costum en la frenètica civilització occidental consistent a criticar sense llegir. Ens han injuriat gairebé fins a la histèria sense el requisit previ que hauria de predicar-se de la gent del món de la cultura: fer els deures i llegir-nos. Aleshores potser haurien vist la diferència que hi ha entre algú que té un projecte literari i els que van espicósant d'aquí i d'allà sense saber ben bé per on naveguen. Certament, ni fer mots encreuats, ni que t'acabin la novel·la perquè ja se t'han esgotat les idees, ni escriure *weblogs* o dietaris on expliquis la vulgaritat de la teva vida miserable, ni comentar el partit del Barça o escriure biografies sobre mones formen part d'un projecte literari. Un projecte literari és fer d'escriure una forma de coneixement. És un diàleg amb la tradició que provi de respondre a algunes qüestions fonamentals. Com conviure amb els altres en els temps del descrèdit i del nihilisme, com realitzar el desig, com lluitar contra l'oblit i contra la mort, com plantejar una vida plena, com aspirar a la idea de justícia, com construir un imaginari col·lectiu que ens enforteixi... Aquestes són les causes primeres que al meu parer han de moure un motor literari i han de presidir la seva expansió. Aquests són els motius que dignifiquen una cultura. En comptes de parlar d'això no han tingut més



remei que recórrer al més baix i al més rof: a ficar-se en la nostra vida privada, a parlar de la nostra sexualitat (la qual cosa evidencia l'acompliment i el retorçament propi d'aquells que no tenen una vida sexual ben resolta) amb una cascada de comentaris homòfobs que d'acord amb el vigent Codi Penal mereixen una pena de presó de fins a 3 anys, amb bromes pesades, amb falses acusacions, amb un odi visceral que, en resposta a l'article d'en Jordi Cabré (AVUI

10-2-2004), demostra fins a quin punt quan els joves alcem una mica el vol els mediocres que estan ben aposentats i que tenen pànic que trontollin les seves poltrones van a la jugular.

Fins ara ho havia suportat amb un cert estoïcisme i amb bastant bon humor. Però per on sí que de cap manera no passo és que m'acusin d'ignorant i d'analfabet en un camp que encara conec una mica. El regal que ens dedica en Bernat Dedéu en el suplement cultural d'aquest diari (AVUI

12-2-2004) tot recomanant-nos que "als *Imparables d'Eliot Ness*" i als "doctorats en tòfona" i "amants de l'alta cultura" no ens aniria malament tastar una mica de Foucault, li haig de respondre que si s'hagués llegit la meua obra (i tingués el mínim enteniment) veuria que Michel Foucault és un autor que ha impregnat profundament tots els

meus interessos intel·lectuals: com l'aplicació de les relacions de poder en els elements més propers condicionen les tendències de tota una comunitat, com davant de les petites agressions quotidianes els individus malden per tenir "cura de si mateixos", com darrere de les mantes de les formes s'amaga una relació essencialment de conflicte i de dominació... Tot això, que és exactament el que ha vingut demostrat per les lluites fraticides que aquest any s'han produït en l'estament literari i que he provat d'exposar, el senyor Bernat Dedéu ho podria haver meditat una mica abans de diagnosticar sobre l'estat de la cultura. És clar que, per a això, cal alguna cosa més que reunir-se amb els col·legues i posar-nos a parir amb unes quantes cerveses al davant. Per a això cal dedicar anys a la lectura de Foucault, i no com ell que, molt probablement, s'hi va posar abans d'escriure la ressenya. I això em porta a

l'últim punt de la meua reflexió, i és que al final d'aquests aldarulls el que ha de començar a quedar ben clar és que no hi ha projecte cultural si no tenim alguna cosa més que gasetillers, ressenyistes, gent que fa llibres per encàrrec i gent que parla de referència sense llegir res. Han de començar a quedar ben clars els requisits que s'exigeixen per formar part de l'elit.

• HÈCTOR BOFILL. ESCRIPTOR

Vel, sí o no?

BERNARDO FERNÁNDEZ

Dies enrere a l'Assemblea Nacional Francesa es va debatre i aprovar la llei que tracta sobre el principi de laïcitat a les escoles.

M'hauria agradat que els mitjans de comunicació haguessin fet un seguiment exhaustiu dels debats, especialment les televisions, donat que crec que allò que ens ha arribat ha estat una mica esbiaixat. Ara bé, la meua percepció és que el rerefons de tot això són les dificultats que té la societat francesa per incorporar els fills de les primeres onades d'immigració.

A primer cop d'ull sobta que França, país que en molts aspectes ha estat i continua essent cap i casal de les llibertats i la democràcia europea, imposi restriccions a determinats costums i/o tradicions. En aquest context, fer una llei per prohibir un signe religiós sembla almenys una incoherència.

De tota manera, és clar que gairebé mai no convé quedar-se a la superfície per fer un judici de qualsevol cosa. Aquest tampoc no és el cas i, per tant, el que cal és endinsar-se en el fet per tenir una idea tan propera com

sigui possible de la realitat. Però no voldria pas caure en una anàlisi filosòfica o metafísica de la qüestió. La meua pretensió és infinitament molt més modesta: tan sols vull reflexionar sobre aquest fet, donat que és possible que tard o d'hora ens afecti a nosaltres de manera directa.

La primera constatació que cal fer és el fracàs de les polítiques de lluita contra la marginació dutes a terme pels nostres veïns. A França els immigrants són part consubstancial de les classes més desfavorides. Això vol dir manca d'oportunitats i la plas-

mació pràctica de la impossibilitat d'educació, de formació, de sanitat, d'habitatge i, per tant, també manca d'un treball digne que, quan es té, normalment, és sota fórmules d'exploació. Tot això es resumeix amb un mot: *marginació*.

A aquestes alçades ja ningú es recorda d'un telèfon gratuït posat pel govern francès a disposició de les víctimes de la discriminació racial. Senzillament, aquest aparell no funciona i, quan ho fa, és una mena de contestador automàtic.

En els dos anys en què va funcionar, aquest aparell va rebre unes 120 trucades diàries; però, encara que sigui difícil de creure, cap de les trucades va donar motius ni raons per fer un seguiment del cas, ni per fer arribar cap tipus de denúncia a les autoritats.

Amb aquest panorama de fons, no ens pot venir de nou que la joventut es radicalitzi ni ens pot estranyar que

▶▶▶